

Lončarjenje pri graški šoli z izkušnjami domačinov in umetniškim navdihom dijakov

Pod okriljem Hašajevega nasledstva

Kako je mističnost pokrajine ob ugaslem vulkanu začarala dijake Srednje šole za oblikovanje in fotografijo, da so že drugo leto prišli h Gradu kuriti v peč za črno keramiko – Lončarski krožek na OŠ Grad ima že 25-letno tradicijo

Lončarstvo je bilo nekoč v Prekmurju doma skoraj v vsaki vasi, tako kot tudi kolarstvo, kovaštvo, mlinarstvo in tkalstvo. Na Samidrašu v Kuzmi je v drugi polovici prejšnjega stoletja deloval znan lončar Adolf Hašaj (po rodu iz Lemerja), ki je bil več kot navaden lončar, ki oskrbuje gospodinje s potrebno posodo. Prav zato so mu pred leti v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota pripravili spominsko razstavo, največji poznavalec njegovega dela pa je prav gotovo njegov učenec, danes učitelj na OŠ Grad Karel Šalomon. In tako je nanoslo, da je etnologinja Jelka Pšajd povezala Šalomona in profesorje oz. akademske kiparje in slikarje iz Ljubljane, ki so iskali primerno lokacijo za šolo v naravi za dijake Srednje šole za oblikovanje in fotografijo, kjer bi lahko združili tradicijo in umetniški način izražanja. Lani so prišli prvič, in ker so bili nad štiridnevni dogajanjem v šoli pri Gradu navdušeni, so prišli tudi letos – in to v večjem številu kot lani. Karel Šalomon je kot vodja lončarskih delavnic skupaj z lončarskim mojstrom Štefanom Zelkom iz Lemerja prevzel organizacijo in praktični del:

»Mi poskrbimo za pripravo glin, vreteno in peč, tako da vidijo, kaj je treba narediti. Kljub nekoliko slabšemu vremenu so mladi vztrajali pri delu. Spijo kar v telovadnici, kuhajo pa jim v naši šolski kuhinji.« Lončarski krožek na OŠ Grad ima že 25-letno tradicijo, vodi ga Šalomon, ki je pravi Hašajev naslednik in marsikaj sposoben ustvariti iz glin.

Profesor in akademski kipar Damijan Kracina je na vprašanje, ali se mu ne zdi, da je bila glina do zdaj preveč zanemarjen material v umetnosti, pa tudi nasploh v arhitekturi, odgovoril: »Kakor da ta material ne bi bil nikoli prav predstavljen. Vedno se je o njem govorilo predvsem kot o dekorativnem elementu, ki nima svoje prave funkcije niti zgodovine. Na likovni akademiji o žganju keramike nismo kaj veliko izvedeli, glino smo uporabljali kot predhodni material za to, da nekaj ustvariš ali vliješ vanjo.«

Ali je bolje biti model ali kipar, ki izdeluje kip – portret glave? To je včasih odvisno tudi od vremena in počutja. Mladim se je pridružila tudi Ivanka Lehner, ki se je s slikarstvom in kiparstvom začela ukvarjati kot upokojenka.

Lončarstvo je bilo nekoč v Prekmurju doma skoraj v vsaki vasi, tako kot tudi kolarstvo, kovaštvo.

Na graški šoli učencev ni treba prepričevati, naj se prijavijo v lončarski krožek, vsako leto se jih prijavi 15, najmanj dva pa vsako leto lončarsko delo tudi nadaljujeta – ali ni to največja dragocenost, ki jo lahko dajo tej pokrajini?

Na minuli štiridnevni šoli v naravi pri Gradu so dijaki izmenjaje delali v treh skupinah: slikarstvo, kiparjenje in delo pri vretenu. Tudi ob našem obisku smo opazili, da dijaki uživajo v ustvarjanju. Vsak dijak je moral narediti lončarski izdelek, ena skupina pa je izdelovala gla-

Na graški šoli učencev ni treba prepričevati, naj se prijavijo v lončarski krožek, vsako leto se jih prijavi 15, najmanj dva pa vsako leto lončarsko delo tudi nadaljujeta – ali ni to največja dragocenost, ki jo lahko dajo tej pokrajini?

Lončar Štefan Zelko iz Lemerja je skrbel za pravi ogenj v peči, kjer bodo žgali črno keramiko, s Karlom Šalamonom pa je mladim pomagal pri vretenu in glini.

vo iz gline, za model jim je bil sošolec. Nekateri so se odločili za relief, skratka – izbira je bila svobodna. Dijaki tretjega letnika gimnazije pa so s pomočjo najboljšega lončarskega mojstra v tem delu Slovenije spoznavali tudi postopek žganja črne keramike v peči – opazovanje ognjenih zubljev, ki buhtijo iz odprtih glinenih peči, je začaralo vse prisotne. Že lani je bilo odločeno: šola v naravi pri Gradu bo tradicionalna, nadaljevanje pa bo imela tudi razstava v gradu, je prepričan Damijan Kracina, profesor in akademski kipar, ki je predlagal tovrstno šolo v naravi: »Želel sem, da bi dijaki osvojili tehnološki del izdelovanja črne keramike, pa tudi sam postopek žganja glin. Pokrajina ob Muri nam je vsem všeč, tu je glina doma in šola v naravi mora biti povezana z naravo.«

Dijakinji Eva Mausar in Kaja Lesjak Šilak sta ustvarjali svoje lončarske izdelke.

mlinarstvo in tkalstvo.

V slikarski skupini so spoznavali barve, različne perspektive v praksi, poslikave, nad slikave, različne tehnike in mešanje tehnik, pri tem jih je profesorica Saša Šušteršič spodbujala, da so si dovolili več po principu: manj je več. Lanski koncept so nadgradili in skušali najti čim več različnih pogledov. Tako so udeležence najprej dali na prežo, kajti da začutiš pokrajino, ni dovolj le pogled, ampak tudi tip, vonj in okus, seznanili so se tudi z botaniko in se udeležili filmske predstavitve Mure na gradu in koncerta v okviru Pacevih majskih koncertov.

Vse to jim je pomagalo, da so zbudili vsa čutila za dojemanje pokrajine in se z njo lažje uskladili. Za motiv so dijaki najraje izbirali zanimive panoramske poglede, tihožitja, pa seveda tudi razne arhitekturne motive veličastnega grajskega poslopja. Profesorica Šušteršič se zaveda: »Imam srečo, da lahko poučujem na taki šoli, kjer imajo dijaki veselje do umetniškega ustvarjanja. Kajti danes je v večini šol čedalje manj posluha za umetnost in vzgojne predmete.«

Bernarda B. Peček

Profesorica in akademska slikarka Saša Šušteršič je usmerjala dijake v skupini, kjer so ustvarjali s čopiči. Elizabeta je bila navdušena nad mogočnim grajskim poslopjem.